

Rembrandt College Veenendaal

Informatie over profielkeuze voor leerlingen
en ouders van de derde klassen HAVO

Schooljaar 2020-2021

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	1
2. Overzicht van de activiteiten	2
3. Praktische tips bij het kiezen van een profiel	3
4. Opdrachten LOB-project in It's Learning	4
5. Welke bijdrage kunt u als ouders leveren?	4
6. Profielen en keuzemogelijkheden	6
7. Informatie over de inrichting van de Tweede Fase	8
8. Informatie over de vakken in de Tweede Fase	11
9. Van profielkeuze naar een keuze voor een vervolgopleiding	29

Bijlagen:

- Vooropleidingseisen hbo
- Overzicht websites LOB

1. Inleiding

Dit informatieboekje is bedoeld voor leerlingen die nu in de derde klas havo zitten en hun ouders of verzorgers. Je vindt hierin de praktische informatie die nodig is bij het maken van de profielkeuze voor de Tweede Fase. Deze brochure is ook van belang voor leerlingen die vanuit VMBO-TL of vanaf een andere school willen overstappen naar de Tweede Fase van het havo op het Rembrandt College.

Kiezen van een profiel is geen eenvoudige zaak. Een keuze maken doe je gelukkig niet alleen. Je ouders spelen daarbij een rol, maar ook je mentor, je docenten en je decaan. Toch is de informatie uit dit boekje, zeker in eerste instantie, bedoeld voor jezelf. Je leest over de activiteiten die je onderneemt om een definitieve profielkeuze te maken dit schooljaar. Want wie je ook helpt bij het maken van een keuze, jij bent degene die in havo 4 en havo 5 verder gaat met dit profiel. Het gaat over wat jij kunt en wilt en daar ben jij zelf verantwoordelijk voor. Het is belangrijk goed te luisteren en over jezelf na te denken zodat je een goede beslissing kunt nemen.

Het maken van een goede keuze is een belangrijke zaak en jouw taak!

Lees dit boekje en de bijlagen goed door, voordat het LOB-project begint.

Wie zijn betrokken bij het LOB-project?

De mentor begeleidt het LOB-project tijdens de mentorlessen, beoordeelt de opdrachten en voert individuele gesprekken met alle leerlingen. De decaan voert individuele gesprekken met de leerlingen die vragen hebben over opleidingen en beroepen of die nog helemaal niet weten wat ze willen gaan kiezen. Maar ook bij vragen over welk profiel of welke vakken handig zijn om te kiezen (bijv. voor een bepaalde opleiding of als je nog niet weet wat je wilt) kun je bij de decaan terecht. De decaan inventariseert en registreert de profielkeuzes van de leerlingen. Wijzigingen in jouw profielkeuze moet je doorgeven aan de decaan.

We wensen je veel succes en wijsheid toe bij het maken van jouw profielkeuze.

Contactpersoon:

Mentor H3c mw. C. Bicker

Mentor H3c dhr. M. Bontenbal

Mentor H3d dhr. M. Beek

Mentor H3d mw. C. van Eck

Mentor H3e dhr. L. v.d. Broek

E-mailadres:

BN@rembrandt-college.nl

BB@rembrandt-college.nl

BK@rembrandt-college.nl

EK@rembrandt-college.nl

BR@rembrandt-college.nl

Werkdagen:

di, wo, vr

ma t/m vr

di en wo

di, wo, do

ma t/m vr

Decaan havo/vwo mw. L. Bunte

l.bunte@rembrandt-college.nl

ma (tot 13.30), di en do

September 2020

2. Overzicht van de activiteiten schooljaar 2020-2021

Semester 1	
Eind september-januari	LOB tijdens de mentorlessen
Dinsdag 22 september	Informatie over LOB in de derde klassen per e-mail naar ouders (vanwege Corona geen ouderavond).
Oktober	Decaan in de mentorlessen om informatie te geven over de profielen en de profielkeuze.
Woensdag 25 november	19.00 uur Informatieavond Studie & Beroep ONDER VOORBEHOUD
Oktober 2020-maart 2021	Leerlingen lopen een dag mee met een beroepsbeoefenaar "Meeloopdag in bedrijf".
Semester 2	
Februari 2021	Adviezen docenten in Magister
Februari 2021*	Voorlopige profielkeuze invullen door leerlingen
Maart 2021*	Definitieve profielkeuze doorgeven

*De exacte data worden nog doorgegeven aan leerlingen en ouders.

3. Praktische tips bij het kiezen van een profiel

Je staat nu voor een belangrijke keuze die gevolgen heeft voor de rest van jouw schooltijd. En daarna, want jouw profielkeuze bepaalt voor een groot deel welke vervolgopleidingen je kunt gaan doen en dus ook wat je kunt worden.

Om een keuze voor een profiel te maken kun je antwoord proberen te geven op de volgende vragen:

- Wat zijn mijn interesses? Wat doe ik graag?
- Waar ben ik goed in?
- Waar krijg ik energie van?
- Welke schoolvakken gaan goed en welke wat minder?*
- Welke vervolgopleidingen lijken me interessant en welke toelatingseisen stellen zij?
- Wat wil ik later worden?

*Kijk niet alleen naar de cijfers maar vraag ook advies aan de docenten als je twijfelt. Het karakter van een vak kan in de 2^e fase heel anders zijn dan in de 3^e klas. Kijk hiervoor ook naar de vakbeschrijvingen vanaf pagina 13 in dit informatieboekje.

Het is belangrijk dat je in klas 3 zelf een keuze maakt maar ook dat je steun krijgt van anderen. Zet alles nog eens op een rijtje, weeg de voor- en nadelen tegen elkaar af en bespreek het met jouw ouders, familie, vrienden, mentor en decaan.

4. Opdrachten LOB-project in It's Learning

Vanaf oktober ga je tijdens de mentorlessen aan de slag met het LOB-project. In It's Learning staan de opdrachten voor het LOB-project en informatie die voor de profielkeuze van belang is.

Het traject rond je af met een presentatie voor de groep. In deze presentatie ga je niet alleen in op bovengenoemde opdrachten maar vooral ook op de motivatie voor jouw profielkeuze.

We vinden het belangrijk dat jouw profielkeuze bij jou past, zowel qua interesses als qua capaciteiten. We willen ook bereiken dat je je bewust bent van wat nodig is om het gekozen profiel met succes te volgen in de Tweede Fase. Dat je weet hoe je er voorstaat en voor welke vakken je je moet inzetten dit schooljaar om jouw doel te bereiken. We willen vermijden dat je op het laatste moment je profielkeuze gaat wijzigen op basis van behaalde cijfers. Je mentor zal met je in gesprek gaan over de relatie tussen profielkeuze, de adviezen van de docenten en de door jou behaalde cijfers voor de vakken. Een goed gemotiveerde profielkeuze op basis van zelfreflectie is de beste start voor de Tweede Fase.

5. Welke bijdrage kunt u als ouders leveren?

In het activiteitenoverzicht hebt u kunnen lezen dat er verschillende momenten zijn waarop u als ouder een bijdrage kunt leveren aan de uitvoering van het profielkeuzeproces. In dit hoofdstuk leest u wat u kunt doen en wat er van u verwacht wordt. We hopen van harte dat u mee wilt doen!

- a. Woensdagavond 25 november 2020: informatieavond Opleiding & Beroep ONDER VOORBEHOUD
- b. Oktober 2020 - maart 2021: Meeloopdag in bedrijf
- c. In een interview uw zoon/dochter vertellen over uw loopbaan en gemaakte keuzes.

a. Woensdagavond 25 november 2020: Informatieavond Opleiding & Beroep

Deze activiteit staat onder voorbehoud in de jaarplanning en in dit informatieboekje. Vanwege Corona zal het in ieder geval niet op school kunnen. We zijn aan het onderzoeken of we dit online kunnen organiseren of dat we filmpjes van ouders/oud-leerlingen over hun loopbaan gaan proberen te regelen.

Uw zoon/dochter is deze periode volop bezig met het onderzoeken van welk profiel en welke vakken het beste bij hem of haar passen in de Tweede Fase. Er wordt uitgezocht welke beroepen hij/zij interessant vindt en welke opleiding daar bij past. De mentoren en de decaan zijn nauw betrokken bij dit proces. In deze begeleidingsmomenten putten we vaak uit onze eigen ervaringen met kiezen en hoe onze loopbaan en die van vrienden is verlopen. Deze voorbeelden uit de praktijk delen we met de leerlingen. Ook u hebt ooit een vakkenpakket moeten kiezen en wel of niet een studie of opleiding gevolgd. U hebt misschien geleerd door te gaan werken en daardoor nieuwe keuzes gemaakt voor werk en loopbaan. U als ouder kunt voor onze leerlingen een bron van informatie en inspiratie zijn. Ditzelfde geldt voor onze oud-leerlingen die we ook graag bij deze activiteit betrekken.

b. Oktober 2020 - maart 2021: Meeloopdag in bedrijf

Uw zoon/dochter gaat beroepen onderzoeken en gaat na wat hem of haar aanspreekt en waarom. Bij dit onderzoek is het belangrijk dat leerlingen kunnen observeren, meelopen en praten met medewerkers. Dit is alleen mogelijk als de leerlingen de school uitgaan en daadwerkelijk op bezoek gaan bij bedrijven en instellingen. De leerling regelt zelf een meeloopdag in een bedrijf. In principe gaat het om één dag. Mocht een leerling meerdere dagen mee kunnen lopen of twee dagen bij verschillende bedrijven dan is dat mogelijk. Dit bespreekt de leerling met zijn/haar mentor en deze geeft al dan niet goedkeuring hiervoor.

De ervaring leert dat de meeste leerlingen dit kunnen regelen in hun eigen omgeving. We houden er rekening mee dat Corona ook voor deze activiteit problemen op kan leveren.

Voor sommige leerlingen is het echter sowieso moeilijk of omdat ze een beperkte kennissenkring hebben of door andere omstandigheden. Graag zouden we voor deze leerlingen een bestand hebben vanuit de

ouders om ook hen een plek te kunnen bieden. Als u zo'n plek kunt bieden dan verneemt de decaan havo/vwo dit graag van u (l.bunte@rembrandt-college.nl).

c. Interview over uw loopbaan en gesprek over profielkeuze

Het is de bedoeling dat uw zoon/dochter een interview bij u afneemt over uw loopbaan (studie en beroep).

U kunt uw zoon/dochter begeleiden in het keuzeproces door met hem/haar in gesprek te gaan over:

- Wat u zoon/dochter ervaart tijdens het LOB-project.
- Wat uw zoon/dochter voor een profielkeuze zou willen maken.
- Of dat samen gaat met de resultaten die nu gehaald worden en wat u en de docenten daarvan vinden (zie adviezen).
- Wat uw zoon/dochter nog nodig heeft om gestimuleerd/gemotiveerd te worden om zijn/haar doel te bereiken en of het doel realistisch is.

6. Profielen en keuzemogelijkheden

De Profielen

De leerjaren havo 4 en 5 noemen we samen de Tweede Fase. Je moet in de loop van dit jaar een richting kiezen of met een mooi woord: **een profiel**.

We kennen binnen de Tweede Fase vier profielen:

- *Cultuur en Maatschappij*
- *Economie en Maatschappij*
- *Natuur en Gezondheid*
- *Natuur en Techniek*

Het studieprogramma, dat daarin wordt aangeboden, is als volgt ingericht:

1. Het gemeenschappelijk deel

Dit zijn de vakken die door alle leerlingen gevolgd worden, onafhankelijk van het profiel

2. Het profieldeel

Dit zijn de vakken die speciaal in het door jou gekozen profiel zitten. Als jij je profiel kiest liggen deze vakken voor jou dus vast. Je hebt hierbinnen nog wel een beperkte keuzemogelijkheid.

3. Het vrije deel

Hiermee vul je jouw profiel aan tot een volledig examenpakket. Per profiel wordt een aantal keuzemogelijkheden aangegeven. Je moet één examenvak in het vrije deel kiezen. Daarnaast is er nog een aanbod van diverse activiteiten die buiten de reguliere lessen vallen, zoals PWS (verplicht), Leerlingenraad, schoolkrant, Sportcommissie, Olympiades, ondersteuning I-uren etc.

Op de volgende pagina kun je het vakkenaanbod zien in de verschillende profielen.

Leerlingen kiezen of kunstvak drama of kunstvak beeldend of kunstvak muziek. Een combinatie van deze vakken is niet mogelijk. Het onderdeel kunstgeschiedenis is hetzelfde voor deze vakken. In het vak kunstgeschiedenis krijg je ook twee uur les per week en doe je eindexamen. Lees goed de informatie over dit theoretisch onderdeel bij de informatie over de kunstvakken vanaf pagina 29.

De inhoud van alle andere vakken die je kunt kiezen in de Tweede Fase staat beschreven in hoofdstuk 8.

Kiezen van een extra vak

Een extra vak wordt niet meegeroosterd in havo 4 en 5. Als het in het rooster mogelijk is en er plek is in een lesgroep dan kunnen er lessen (of één les) worden bijgewoond.

In havo 4 en havo 5 wordt ook de KeuzeWerkTijd (KWT) ingezet voor het extra vak.

Een extra vak vraagt veel zelfstandigheid, zelfwerkzaamheid en eigen initiatief van leerlingen.

De inrichting van de profielen HAVO

Profiel Cultuur en Maatschappij		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Duits of Frans Geschiedenis <i>Eén keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Frans Duits <i>Eén keuze uit:</i> Aardrijkskunde Economie	<i>Eén keuze uit:</i> Wiskunde A Duits Frans Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Aardrijkskunde Economie
Profiel Economie en Maatschappij		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde A of B Geschiedenis Economie <i>Eén keuze uit:</i> Bedrijfseconomie Aardrijkskunde Duits Frans	<i>Eén keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Biologie Bedrijfseconomie Aardrijkskunde Duits Frans
Profiel Natuur en Gezondheid		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde A of B Scheikunde Biologie <i>Eén keuze uit:</i> Natuurkunde Aardrijkskunde	<i>Eén keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Duits Frans Economie Aardrijkskunde
Profiel Natuur en Techniek		
<i>Gemeens. deel</i>	<i>Profieldeel*</i>	<i>Vrije deel*</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer CKV Lichamelijke Opvoeding	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde Biologie	<i>Eén keuze uit:</i> Kunstvak (beeldend of drama of muziek)** Duits Frans Economie Aardrijkskunde

* Het kan voorkomen dat een keuzevak niet door kan gaan indien er te weinig aanmeldingen zijn. Er kunnen dus geen rechten ontleend worden aan de gemaakte keuzes. De school zal zich inspannen om aan alle keuzes recht te doen.

** Leerlingen kiezen of kunstvak drama of kunstvak beeldend of kunstvak muziek. Een combinatie van deze vakken is niet mogelijk.

7. Informatie over de inrichting van de Tweede Fase

a. Tweede Fase

Van scholen wordt uiteraard verwacht dat zij leerlingen zo goed mogelijk voorbereiden op de overstap naar het Hoger Beroeps Onderwijs of de Universiteit. Niet alleen wat vakkennis betreft maar ook wat betreft de manier van studeren.

De werkwijze in de bovenbouw zal daarom anders zijn dan je in de onderbouw gewend bent. In de bovenbouw verwachten we van je dat je als jongvolwassene meer zelfstandig, individueel en in groepjes kunt werken. Het rooster zal minder aaneengesloten zijn. De docent zal van jou steeds meer eigen verantwoordelijkheid voor je leerprestaties verwachten.

Natuurlijk wordt je niet aan je lot overgelaten. De docent is nog steeds jouw docent, hij zal uitleg geven op momenten waarop dat nodig is en jou begeleiden bij het uitvoeren van de opdrachten.

Belangrijk is dat je leert zelf op het juiste moment de juiste verantwoordelijkheid te nemen en vooral goed je werk leert plannen. Ook de mentor zal je daarbij begeleiden.

b. Schoolexamen en Centraal Examen

Als je straks de overstap maakt naar klas 4 komt ook het eindexamen een stap dichterbij.

Eindexamen doe je aan het eind van havo 5. Je krijgt verschillende toetsen met meer vragen die over meer lesstof gaan dan in de onderbouw. Sommige toetsen tellen ook al mee voor jouw cijferlijst.

Naast de schriftelijke toetsen zijn er ook andere toetsvormen:

- Mondelinge examens (met name bij de talen en ckv)
- Praktische opdrachten
- Profielwerkstuk
- Handelingsdelen

Nu gaan we jou daar in klas 4 nog niet al te veel mee lastig vallen. Het grootste deel van de schoolexamentoetsen zit in het eindexamenjaar.

Sommige vakken sluit je echter al eerder af en daarin doe je dan ook geen Centraal Examen, een voorbeeld hiervan is het vak Maatschappijleer. Je sluit dit vak aan het einde van klas 4 af. De cijfers van al je schoolexamentoetsen voor dit vak vormen samen het eindcijfer voor Maatschappijleer. Dit cijfer staat dan als onderdeel van het combinatiecijfer op je eindexamenlijst en bepaalt dus mee of je straks gaat slagen of niet.

In de loop van havo 5 rond je dan voor alle vakken het Schoolexamen af. Daarna volgt dan het Centraal Eindexamen en kunnen we jou hopelijk met een diploma "*uitzwaaien*".

Hoe alles is geregeld met betrekking tot schoolexamens, eindexamens, de overgang van 4 naar 5 enz... is vastgelegd in het Programma van Toetsing en Afsluiting, kortweg PTA.

Je ontvangt dat aan het begin van het nieuwe schooljaar (uiterlijk 1 oktober).

c. Het rooster en de lessen

We werken met 2 semesters. Bepaalde vakken worden niet gedurende het gehele jaar gegeven, ook kan het aantal lessen voor een vak per semester verschillen.

HAVO 4 en 5

De lestijd is opgedeeld in reguliere lessen en Keuzewerktijd (KWT).

Reguliere lessen

Tijdens deze lessen krijg je uitleg en instructie van je eigen vakdocent. Er wordt in deze lessen met name nieuwe leerstof aangeboden, uitleg gegeven en geoefend met opdrachten.

Keuzewerktijd (KWT)

Tijdens een deel van deze lessen verwerk je de leerstof, die tijdens de instructielessen is aangeboden. Er is een vakdocent ter ondersteuning aanwezig. Dit zal niet altijd je eigen docent zijn. Uiteraard is het belangrijk om goed te kijken bij welke vakken je KWT nodig hebt. Jouw mentor helpt bij deze evaluatie.

Verlengde lesdag

In de Tweede Fase kan, met name in havo 4, een aantal maal een "Verlengde lesdag" op het rooster staan. Op een verlengde lesdag hebben leerlingen een aantal lessen aanvullend op hun lesrooster. Dit kan voorafgaand of aansluitend zijn. Deze lessen zijn nodig voor opdrachten die onder toezicht van een docent moeten worden afgenomen maar niet in de reguliere lestijd kunnen plaatsvinden; bijvoorbeeld een verwerkingsopdracht voor Engelse literatuur of een uitgebreid practicum voor natuurkunde. Zo'n verlengde lesdag is verplicht en zal naar verwachting een aantal keren ingeroosterd worden.

In de bovenbouw heeft niet iedereen dezelfde vakken. Daardoor kom het vaker voor dat je een vast tussenuur hebt in je rooster. Het is belangrijk om je tijd goed te benutten. De Tweede Fase vraagt veel van jou als leerling, onder andere op het gebied van verslagen, werkstukken en presentaties. Hoe meer werk je verzet tijdens de schooluren, des te minder hoeft je thuis te doen. Maar kijk je daar niet op: de hoeveelheid (huis)werk is over het algemeen groter dan je gewend bent in de onderbouw. En we hebben al eerder aangegeven dat we heel wat van jou zelf verwachten.

d. Begeleiding

Net als in de onderbouw heb je in de bovenbouw ook je eigen mentor. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor jou en je ouders / verzorgers. Er staat een wekelijks mentoruur op het rooster. Voor leerlingen in havo 4 is zowel een klassikaal mentoruur als een individueel mentorgesprek ingeroosterd.

Daarin gaat de mentor jullie, zeker in de beginperiode, zo goed mogelijk wegwijs maken in de Tweede Fase.

- Wat betekenen die nieuwe begrippen?
- Hoe kan ik een goede planning maken?
- Hoe bereid ik mij voor op een toetsweek?

- Wie helpt mij bij het maken van een keuze voor een vervolgopleiding?
-

Er zullen veel vragen komen, waarop jij een antwoord moet zoeken. De mentor begeleidt je daarbij.

e. Toetsen en rapportage

Ook in de Tweede Fase werken we met toetsweken: vier periodes steeds afgesloten met een lesvrije toetsweek. Kort na elke toetsweek krijg je een rapport. Dit rapport ziet er wel anders uit dan in de onderbouw. Je krijgt straks steeds een overzicht van alle behaalde cijfers met daarbij het gemiddelde op dat moment. Ook staat op het rapport steeds aangegeven welke cijfers voor het Schoolexamen meetellen.

Verder vind je in het PTA (zie hiervoor) gedetailleerde informatie over de inhoud en de weging van de toetsen per vak.

f. Doorstroom van havo naar vwo

Voor de doorstroom van havo 5 naar vwo 5 is het noodzakelijk dat je een aantal vakken in jouw vakkenpakket hebt opgenomen. Het gaat hierbij om:

- een 2^e moderne vreemde taal
- wiskunde A of wiskunde B

Het is zeer wenselijk dat het gekozen vakkenpakket van havo precies aansluit op dat van het vwo en dat er een extra vak in het vrije deel (8^e vak) gekozen wordt. Dit is niet meer verplicht. Eventueel kan aan deze voorwaarde ook nog in havo 5 voldaan worden na afspraken met de betreffende vakdocent over de in te halen stof. Het docententeam van havo geeft adviezen over doorstromen van havo naar vwo. Deze adviezen zijn niet bindend maar uiteraard wel belangrijk om mee te nemen bij de keuze al dan niet door te willen stromen.

Belangrijk: op vwo kan bij het profiel N&G alleen gekozen worden uit wiskunde A of B, natuurkunde is verplicht. Dit betekent dat op havo bij de keuze van N&G in ieder geval natuurkunde gekozen moet worden omdat anders geen doorstroming naar vwo kan plaatsvinden.

Een extra vak wordt niet meegeroosterd in havo 4 en 5: zie voor meer info pagina 8.

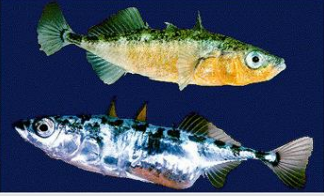
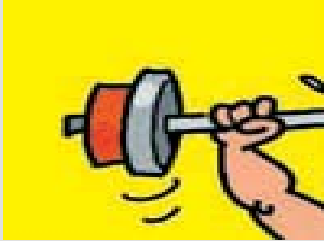

8. Informatie over de vakken in de Tweede Fase

Vak: Nederlands	Opleiding: HAVO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>1. Taalvaardigheid</p> <p>A Leesvaardigheid Aan leesvaardigheid besteden we veel aandacht. Het is erg belangrijk dat je goed leert om bijvoorbeeld leesstrategieën toe te passen, verschillende tekstsoorten te herkennen, hoofd- en bijzaken van elkaar te onderscheiden. Je gaat allerlei soorten teksten lezen en daar opdrachten bij maken.</p> <p>B Schrijfvaardigheid Je gaat niet alleen veel lezen, maar ook zelf schrijven. Hiervoor ga je je verdiepen in een bepaald onderwerp door informatie op te zoeken (bronnen). Aan de hand van een opdracht schrijf je een uiteenzetting/betoog/beschouwing over dit onderwerp in correct Nederlands. Schrijven is een vaardigheid waar je veel voor moet kunnen; hoe en waar zoek je bronnen? Hoe deel je een tekst in? Hoe maak je een inleiding, of een slot? Je gaat het allemaal leren.</p> <p>C Spreekvaardigheid Je mondelinge taalvaardigheid komt ook aan bod: we gaan onder andere debatteren. Dat houdt in dat je met een aantal (6) klasgenoten het publiek (de rest van de klas) en een jury (docenten Nederlands en maatschappijleer) gaat overtuigen met sterke argumenten die voor of tegen een bepaalde stelling te zijn.</p> <p>D Grammatica en spelling Natuurlijk besteden we ook aandacht aan goed taalgebruik; (werkwoord)spelling en stijlmiddelen op woordniveau en zinsniveau.</p> <p>2. Nederlandse literatuur en literatuurgeschiedenis In de vierde en vijfde klas ga je je literaire kennis vergroten. Je leest totaal zes boeken. Bij elk boek maak je in de les een opdracht. Ook analyseer je twee gedichten.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p>	<p><i>Talent</i> (Nederlands voor de tweede fase; werkboek en theorieboek). <i>Nieuw Nederlands literatuur</i> (methode voor literatuur). Het literaturofficeel bestaat uit verschillende onderdelen: een leesautobiografie, balansverslag, boekopdrachten met verwerkingsopdrachten, recensies en informatie over schrijvers.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p>	<p>Nederlands is vooral een vak van vaardigheden die je gaat aanleren. Naast kennis van en inzicht in de theorie, houdt dat in dat je veel moet oefenen. Als je dat niet doet, red je het niet. We verwachten daarom van je dat je je zaken goed bijhoudt en in orde hebt. Dat wil zeggen: werken volgens de studiewijzer en op tijd de opdrachten inleveren. Natuurlijk helpen wij je hierbij.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Elke periode een repetitie in de toetsweek over de behandelde stof. Tijdens de lesweken; tekstverklaren, schrijftoetsen, taaltoetsen, samenvatting maken en een debat. Aan het eind van H4 en H5 moet je literaturofficeel compleet en voldoende zijn. In H5 sluit je dit literatuuronderdeel af met een mondeling SE.</p>

Vak: Frans	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen ? 	<p>De Franse taal krijg je in klas 4 en 5 steeds beter onder de knie. Bij het aanleren staan het spreken, het schrijven, het luisteren en het lezen centraal. In de onderbouw heb je de hele Franse grammatica al gehad: die ga je in klas 4 en 5 herhalen en toepassen. Je blijft ook woorden leren. Daarnaast lees je Franse boeken, kijk je naar Franse films en maak je Franse internetopdrachten. Verder maak je kennis met de Franse literatuur en cultuurgeschiedenis.</p>
Welke materialen gebruik je?	<p>Je werkt met de methode "Grandes Lignes". Bij deze methode hoort een website waarop je met je persoonlijke inlogcode toegang krijgt. Extra oefeningen, kijk- en luistermateriaal: heel veel kun je hierop vinden. Ook internetopdrachten maak je op de computer. In de klas bekijken we Franse films en luisteren we naar Franse muziek. Ook lees je Franstalige boeken. Daarover maak je verslagen. Soms is dat mondeling, soms schriftelijk.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Aanvankelijk werk je zoals in klas 3, maar gaandeweg klas 4 en 5 ga je steeds zelfstandiger werken. De website en je periodeplanner helpen je daarbij. Opdrachten maak je in groepjes of alleen. Spreekvaardigheid oefen je bijna altijd in tweetallen. Lees- en luisterteksten hebben vaak onderwerpen die jou interesseren.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>In klas 4 doe je dat nog zoals je dat in de onderbouw gewend bent: met elke periode een leertoets en een vaardigheidstoets. In klas 5 ga je voor je diploma: je krijgt dan vier schoolexamens (schrijven, luisteren, literatuur en spreken) en een eindexamen, dat alleen over leesvaardigheid gaat.</p>

Vak: Duits	Opleiding: HAVO
Uren per week	H4: 3 (periode 1+2) + 4 uur (periode 3+4) H5: 3 uur
Wat ga je doen? 	<ul style="list-style-type: none"> *luisteren, spreken, schrijven en lezen (de vier vaardigheden) *woordjes en grammatica om beter te scoren op vaardigheden *literatuur: klassikaal één roman (periode 1) en één roman zelf (periode 3) *actualiteit (Duits journaal)
Welke methode en materialen gebruik je? 	<ul style="list-style-type: none"> *in 4 HAVO TrabiTour *ook eigen lesmateriaal per vaardigheid *daagt je uit aan het werk te gaan *nuttige, interessante spreekopdrachten *computergebruik (bijvoorbeeld bij schrijfvaardigheid)
Hoe ga je aan het werk? 	<ul style="list-style-type: none"> *veel afwisseling in de lessen (actieve werkvormen) *tweede deel van de les: zelf aan het werk *alleen (lezen), tweetallen (spreken) of groepje (literatuur)
Hoe word je getoetst? 	<ul style="list-style-type: none"> *per periode twee (of drie) schriftelijke toetsen (behalve spreken) *leesvaardigheid telt 2x mee, andere toetsen 1x <p>Tot slot: Succes in havo 3 en we hopen dat je met een mooi rapport overgaat naar havo 4!</p>

Vak: Engels	Opleiding: HAVO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>De opdrachten die je gaat maken hebben vooral te maken met de vier vaardigheden → lezen, schrijven, spreken en luisteren. Om bijvoorbeeld een tekst te kunnen begrijpen, een brief te schrijven, een radio programma te beluisteren of een gesprek te voeren in het Engels is het oefenen van deze vaardigheden heel belangrijk. Natuurlijk ga je ook aan de slag met grammaticaopdrachten en het leren van woordjes. Dit zijn immers belangrijke hulpmiddelen bij het leren van een vreemde taal.</p> <p>In klas 4 maak je niet alleen kennis met een aantal korte verhalen uit de methode, we gaan ook gezamenlijk een Engelse roman lezen en je gaat hierbij een verwerkingsopdracht (boektoets) maken als onderdeel van het HD literatuur.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p>	<p><u>Of Course HAVO 4</u></p> <p>Deze methode bestaat uit een student's book + reference book.</p> <p>In het student's book staan alle teksten en opdrachten waar je aan gaat werken en de woordenlijsten die je moet leren. In het reference book vind je alle informatie vinden die je nodig hebt (o.a. overzicht van de grammatica) om de opdrachten te kunnen maken uit het student's book.</p> <p>Elke periode werk je aan een unit uit het boek.</p> <p>Er is ook een link voor de site van de methode in It's Learning. Op de site van Of Course vind je studie en oefenmateriaal.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p>	<p>Elke week werk je aan de opdrachten die vermeld staan in je periodeplanner. In de les krijg je uitleg over deze opdrachten, ga je ermee aan de slag en worden ze besproken. De onderdelen die je niet af hebt zijn automatisch huiswerk voor de eerste les van de nieuwe week.</p> <p>Het is dus belangrijk om de periodeplanner goed bij te houden. Je bent zelf verantwoordelijk voor het maken van de huiswerkopdrachten. Dit betekent dat er een zelfstandige werkhouding wordt verwacht.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>H4 Elke periode zijn er minstens 2 toetsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 x vaardighedentoets 1 x toets over leerstof periode (o.a. idioom - grammatica - leesvaardigheid) <ul style="list-style-type: none"> ○ Voor spreekvaardigheid geef je samen met 2 klasgenoten een presentatie in de les. ○ Handelingsdeel schrijfvaardigheid = writing portfolio ○ boektoets in periode 4 = cijfer + handelingsdeel

Vak: Biologie	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	<p>Biologie gaat over de levende natuur. Dat weet je al. In de Tweede Fase gaan we heel veel dieper in op de stof dan we in de basisvorming hebben gedaan. Je kunt daarbij onderscheid maken in verschillende verdiepingen. Deze verdiepingen zijn: moleculen; organellen; cellen; organen; organismen; ecosystemen. Veel biologische onderwerpen bekijken we op verschillende niveaus. Bewegen kun je bijvoorbeeld bestuderen op molecuulniveau (hoe komt een eiwit in de cel op de juiste plaats), op celniveau (hoe weet een spermacel welke kant hij op moet zwemmen), tot ecosysteemniveau (wat is het verband tussen het trekgedrag van dieren en de beschikbaarheid van voedsel).</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>We maken gebruik van een aantal verschillende hulpmiddelen. We gebruiken de digitale methode 10voorbiologie. Daarvan laten we wel een <i>leerboek</i> printen en een <i>werkboek</i>. Daarnaast is er ondersteuning via <i>it's learning</i>, met bijvoorbeeld (links naar) filmfragmenten of uitleg op internet. Via itslearning kan opdrachten inleveren. En tenslotte: wat is biologie zonder <i>practica</i>? Zoveel mogelijk maken we gebruik van practica om wijzer te worden en meer inzicht te verwerven.</p>
Hoe ga je aan het werk? 	<ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe hoofdstuk begint meestal met een opdracht om je voorkennis te controleren. • Je werkt zelfstandig aan de lesstof, aan de hand van de studiewijzer in Magister. Daarnaast geeft de docent uitleg over lastige stukken. • Het werk gaat dan verder met heel diverse vraagstukken uit het werkboek, die je vaak in groepsverband moet oplossen. Je pakt hier steeds het informatieboek bij om aan de gevraagde kennis te komen. Je bent dus heel actief zelf bezig in de lessen. In dit stuk passen ook practica die je iets leren. • Op de <i>website</i> van 10voorbiologie oefen je toets vragen en kun je extra uitleg vinden. • Je maakt een <i>samenvatting</i> van het hoofdstuk, om te bewaren voor de toets en voor het examenjaar.
Hoe wordt je getoetst?	<p>Schriftelijke toetsen over de leerstof Praktische opdrachten waarin vooral vaardigheden aan bod komen, bijv. het maken van een microscopietekening of een practicumverslag.</p>

**Vak:
Natuurkunde**

Opleiding: HAVO

Wat ga je doen?

Waar gaat het over?

Natuur- scheikunde gaat over dingen en gebeurtenissen die we om ons heen tegenkomen. De natuurkunde beschrijft gebeurtenissen op alle afstandschalen, van heel klein, binnen de kern (10^{-15} m) tot heel erg groot, bijvoorbeeld de diameter van de melkweg, (10^{21} m)

Natuurkundeonderwerpen zijn Beeld- en Geluidstechniek, Beweging en energie, Materialen, Aarde en Heelal, Menselijk Lichaam, Meten en regelen, Natuurkunde en technologie.

Welke methode en materialen gebruik je?

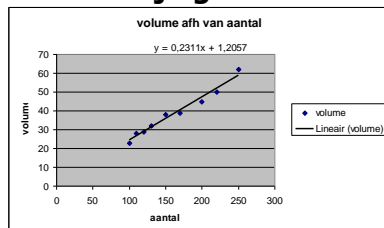
We gebruiken de methode "Newton", waarbij veel aandacht aan de toepassing van ons vak wordt besteed. Naast theorie, opgaven en practica gebruiken we ook Applets en programma's zoals Coach om experimenten te simuleren.

Hoe ga je aan het werk?

Elk onderwerp begint met ophalen van voorkennis. Een belangrijk onderdeel van het vak is het doen van proeven. Je houdt dus een labjournaal bij met al je praktisch werk. Je labjournaal vul je altijd direct in, terwijl je de proef doet, en vlak erna als je de gegevens van de proef uitwerkt. Toch wordt basiskennis veelal aangebracht door luisteren, lezen en vooral zelf oefenen met opgaven om je de begrippen eigen te maken. Elk onderwerp werken we tot het examenniveau af. Als je alle onderdelen gehad hebt kun je Centraal Examen doen.

Hoe word je getoetst?

Schriftelijke toetsen over de leerstof. Praktische toetsen waarin naast vaardigheden de verwerking van je meetgegevens een belangrijke rol speelt.

Vak: Scheikunde	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	Waar gaat het over? Scheikunde gaat over dingen en gebeurtenissen die we om ons heen tegenkomen. De scheikunde concentreert zich op de chemische reacties: De beginstoffen verdwijnen en de reactieproducten ontstaan. Zo kun je van aardolie plastic maken. Of van afvalplastic weer benzine. Om daar iets van te kunnen begrijpen bestuderen we moleculen en atomen en hun eigenschappen. Scheikundeonderwerpen zijn neerslagreacties, zure en basen, electrochemie (batterijen), organische chemie (moleculen met veel koolstofatomen), biochemie, polymeren (plastic), chemisch rekenen.
Welke methode en materialen gebruik je? 	We gebruiken de methode Nova. Dat bestaat uit één theorieboek, daarin staat alles wat je moet weten: theorie, opgaven en practica. Het doen van practicum en het leren werken in een laboratorium is een belangrijk onderdeel van het vak scheikunde. Verder werken we ook met verschillende ondersteunende computerprogramma's, waaronder de website van de methode Nova.
Hoe ga je aan het werk? 	Elk onderwerp begint met ophalen van voorkennis. Een belangrijk onderdeel van het vak is het doen van proeven. Toch wordt basiskennis veelal aangebracht door luisteren, lezen en vooral zelf oefenen met opgaven om je de begrippen eigen te maken. Elk onderwerp werken we tot het examenniveau af. Als je alle onderdelen gehad hebt kun je Centraal Examen doen.
Hoe word je getoetst? <p style="text-align: center;">Alitaam</p>	Schriftelijke toetsen over de leerstof. Praktische toetsen waarin laboratoriumvaardigheden en de verwerking daarvan in een natuurwetenschappelijk verslag een belangrijke rol speelt.

Vak: Wiskunde	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? $x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a}$ 	<p>Standaard heb je de keuze uit wiskunde A of wiskunde B.</p> <p>Wiskunde A is toegepaste wiskunde. Belangrijke onderwerpen zijn het rekenen met combinatoriek (handig tellen) en statistiek (denk aan enquêtes), hierbij wordt ook veel gebruik gemaakt van Excel. Het werken met grafieken en formules komen ook aan de orde, maar altijd in een herkenbare situatie.</p> <p>Wiskunde B is echt meer theoretisch van aard. Er komt meer analyse (denk aan alles wat met functies te maken heeft) in voor en er is ook veel aandacht voor vlakke meetkunde. Het is echt een vak dat belangrijk is als voorbereiding op technische opleidingen. Een "wiskundeknobbel" en doorzettingsvermogen zijn erg belangrijk.</p>
Welke methode en materialen gebruik je? 	<p>Wij werken met de methode Getal & Ruimte van uitgever EPN. Verder gebruiken we de grafische rekenmachine TI-84 plus T of TI-84 plus CE-T. Verder heb je een eigen werkboek waarin practica staan die je zelfstandig uitvoert. Deze practica zijn oefeningen met de grafische rekenmachine maar ook het leren werken met bijvoorbeeld Excel. Ook kun je als leerling gebruik maken van de digitale leeromgeving: denk aan extra oefenopgaven, proeftoetsen, instructievideo's en handleidingen.</p>
Hoe ga je aan het werk? 	<p>Veel leer je door te oefenen. Nieuwe leerstof wordt aangeboden in de vorm van een introductievraag. Vervolgens ga je daar zelf of met één of meerdere medeleerlingen mee aan de slag. De docent geeft verder voorbeelden, uitleg van de theorie of uitwerkingen van opgaven uit het boek. Succes bij wiskunde staat of valt met veel oefenen: "kilometers maken".</p>
Hoe word je getoetst?	<p>De meeste vaardigheden worden met een toets afgesloten. Verder is er ook een praktische opdracht bij wiskunde A. Deze opdracht bestaat uit het verwerken van statische gegevens met behulp van Excel.</p>

Vak: Geschiedenis	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen ? 	<p>Geschiedenis gaat over het verleden. Is het ook belangrijk om kennis te hebben van het verleden en heb je er ook echt iets aan?</p> <p>Er zijn maar weinig opleidingen waarvoor geschiedenis een verplicht vak is, toch zou geschiedenis voor iedereen verplicht moeten zijn. Kennis van je eigen leven geeft je de kans je leven in een bepaald perspectief te plaatsen. We moeten niet denken dat we "alles" van geschiedenis kunnen weten. Per slot van rekening komt er nog steeds informatie bij. Een belangrijk hulpmiddel om overzicht te houden over het geheel is de indeling in 10 tijdvakken. Bovendien is het belangrijk om zicht te hebben op de geschiedenis van Nederland. Daarvoor zijn 49 "vensters" van personen en/of gebeurtenissen gemaakt die voor Nederland van grote betekenis waren. Deze vensters geven ons als het ware een inkijkje in de Nederlandse samenleving van vroeger.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>We gebruiken de methode Feniks. Deze methode bestaat uit een handboek en een werkboek. Het is heel belangrijk om te weten hoe je met historische bronnen moet omgaan. Want niet alle bronnen zijn even betrouwbaar. Een andere belangrijke vaardigheid is het aanleren van historisch besef. Dat betekent dat je je moet verplaatsen in een bepaalde tijd en moet weten welke opvattingen er in die tijd onder de mensen leefden. Het gaat er dan niet om dat wij moeten uitmaken hoe goed of slecht de mensen in die tijd waren, maar wel om vast te stellen waarom ze zo dachten of handelden.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<ul style="list-style-type: none"> • Elk nieuw thema wordt behandeld aan de hand van een instapverhaal. • Het instapverhaal geeft de mogelijkheid terug te blikken op het vorige thema en je te oriënteren op het nieuwe thema. • Het leerboek is op een overzichtelijke manier gerangschikt in deelonderwerpen die steeds dezelfde lengte hebben, waardoor je gemakkelijk je werk kunt plannen • Het werkboek sluit naadloos aan bij het handboek en is een goede voorbereiding op de toetsing. • De leerstof wordt zo gevarieerd mogelijk aangeboden, waarbij de activerende didactiek een belangrijke plaats zal innemen. Je zult dus zelf ook actief aan het werk moeten. • Je zult regelmatig opdrachten krijgen waarvoor je het internet moet gebruiken.
Hoe word je getoetst?	<ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke toetsen over de leerstof • Maken van verslagen en geven van presentaties

Vak: Aardrijkskunde	Opleiding: HAVO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Er worden verschillende domeinen behandeld zoals Wereld, Aarde, Nederland en Brazilië.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>We gebruiken in de klas een handboek, aantekenschrift en heel belangrijk de Grote Bosatlas. Daarnaast hebben alle leerlingen toegang tot de Epack. Deze Epack gebruiken we om te oefenen met digitale toetsen. De methode heet: Wereldwijs</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Aardrijkskunde is een vak waarbij veel vaardigheden komen kijken. We maken gebruik van een atlas, google earth en andere bronnen en kijken ook naar vraagstukken die dagelijks in het nieuws komen. Vraagstukken over het klimaat, aarde, wereld en Nederland komen aanbod. Tevens is er een excursie in klas 4 naar De Betuwe en in klas 5 naar Arnhem (stedelijke ontwikkeling).</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p>	<p>Je krijgt een aantal keren een digitaal SO waarbij direct na het maken van de toets de uitslag bekend is. In de CT week krijg je een schriftelijke toets van 90 minuten of langer. Alle toetsen zijn ingericht naar het RTI model.</p>

Vak: Economie	Opleiding: HAVO
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Bij het vak Economie leer je welke keuzes de mens moet maken om met zijn beperkte middelen (lees: inkomen, geld) in zijn onbeperkte behoeftes (lees: uitgaven) te voorzien. Economie is dus een vak dat gaat over mensen, waaronder jijzelf, hun eigen welvaart en die van anderen.</p> <p>In de derde klas heb jij je voornamelijk beziggehouden met economische begrippen en rekenvaardigheden, in de Tweede Fase gaan we dieper in op economische onderwerpen als de arbeidsmarkt, productie, welvaart en dergelijke.</p> <p>Er wordt van je verwacht, dat je tot een bepaald niveau zelfstandig kan werken. Als de stof wat complexer wordt zal de docent via klassikale instructielessen een toelichting geven.</p> <p>In de tweede fase word je voorbereid op het vervolgonderwijs op HBO-niveau.</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>Met de methode Economie in context 1 en 2 gebruiken we zowel een theorieboek als een opdrachtenboek. Af en toe mag je aan de hand van experimenten in de praktijk checken of de economische theorieën wel kloppen.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Aan de hand van de werkwijzer werk je zowel het theorieboek als het opdrachtenboek door. Regelmatig worden instructielessen door de docent gegeven.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>In het vierde en vijfde leerjaar wordt je kennis schriftelijk getoetst. De toetsen bestaan uit open vragen waarbij zo nu en dan gebruik gemaakt moet worden van bronnen. Daarnaast krijg je in leerjaar 4 een praktische (keuze)opdracht die gekoppeld is aan een excursie, waarin je in kleine groepjes uiteindelijk de bevindingen moet presenteren aan de eigen lesgroep.</p>

<p>Vak: Bedrijfseconomie (voorheen M&O)</p>	<p>Opleiding: HAVO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Bij het vak Bedrijfseconomie, Ondernemerschap en Financiële Redzaamheid (kortweg bedrijfseconomie) ga je kijken naar ondernemingen en organisaties, zowel commerciële (met winstdoel) als niet-commerciële (geen winstdoel). Welke rechtsvormen kunnen bedrijven hebben, hoe is het bedrijf georganiseerd, hoe worden activiteiten gefinancierd, hoe richt het bedrijf zich op de markt en hoe ziet de financiële verslaglegging van een bedrijf eruit? Dit zijn voorbeelden van onderwerpen die aan bod komen. Je leert wat nodig is om een bedrijf zowel strategisch als financieel op koers te houden.</p> <p>Het vak Bedrijfseconomie vormt daarmee een goede voorbereiding op zowel leidinggevende als financiële functies bij bedrijven of overheidsinstellingen. Het vak is zeker ook interessant als je overweegt om een eigen bedrijf te starten. Of als je bij een vereniging of stichting wilt gaan inzetten voor de samenleving.</p> <p>Om met succes het vak Bedrijfseconomie te gaan doen moet je wel gevoel hebben voor cijfers, dus redelijk tot goed kunnen rekenen.</p> <p>Je wordt voorbereid op onderwijs op HBO niveau</p>
<p>Welke methode en materialen gebruik je?</p> 	<p>Om begrippen te leren ga je bij het vak Bedrijfseconomie gebruik maken van het theorieboek van de methode Bedrijfseconomie in Balans. Met het opdrachtenboek van dezelfde methode ga je begrippen leren toepassen en ga je je rekenvaardigheden verder ontwikkelen. Tijdens de les worden onder andere filmpjes en krantenartikelen gebruikt om het geleerde toe te passen.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Aan de hand van de werkwijzer werk je zowel het theorieboek als het werkboek door. Regelmatig worden instructielessen door de docent gegeven. Bij enkele opdrachten is goed kunnen samenwerken een must.</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>De lesstof uit het leerboek wordt in de vier toetsweken schriftelijk getoetst. (SE= schoolexamen). Daarnaast krijg je in leerjaar 4 een praktische (keuze)opdracht die gekoppeld is aan een excursie, waarin je in kleine groepjes uiteindelijk de bevindingen moet presenteren aan de eigen lesgroep.</p>

Vak: Maatschappijleer	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	<p>In de vierde klas havo krijg je met een nieuw vak te maken, namelijk maatschappijleer. Maatschappijleer is een verplicht vak voor alle 4^e klassers.</p> <p>Maatschappijleer gaat over maatschappelijke problemen. Daarvan zijn er dagelijks heel wat in het nieuws. Denk bijvoorbeeld aan voetbalrellen, de angst voor terreuraanslagen, drugsproblematiek, het broeikaseffect, maar ook zaken als een conflict tussen werknemers en werkgevers over de hoogte van het loon en hoge uitval van leerlingen die hun opleiding niet afmaken.</p> <p>Bij maatschappijleer ga je ontdekken dat je ideeën en opvattingen van betekenis worden als je ze onderbouwt met argumenten.</p>
Welke materialen gebruik je?	<p>We werken bij maatschappijleer met de methode Thema's van Essener: maatschappijleer 2^e fase havo.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Bij maatschappijleer werk je aan de hand van de werkwijzer. We streven naar een goede mix van zelfstandig werken en groepswork. Tijdens de lessen is er regelmatig gelegenheid om met de opdrachten aan de gang te gaan. Maar je zult ook thuis aan de slag moeten om bij te blijven.</p> <p>Diverse keren wordt aan de hand van stellingen met elkaar gediscussieerd over actuele thema's.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>Maatschappijleer wordt met een schoolexamen afgesloten. Het is het eerste cijfer wat meetelt voor je diploma. Het schoolexamen bestaat uit alle cijfers die je haalt voor het vak. Deze toetsen gaat over de in de afgelopen periode doorgenomen stof uit Thema's van Essener. Tevens wordt er een Praktische opdracht afgenomen en wordt de debatvaardigheid getoetst.</p>

<p>Vak: CKV</p>	<p>Opleiding: HAVO</p>
<p>Wat ga je doen?</p> 	<p>Bij het vak CKV gaan we onze eigen culturele ontdekkingsreis maken, onderzoeken en ervaren. Hoe? Je maakt kennis met inspirerende voorbeelden op het gebied van kunst en cultuur in en buiten de les. Dat kan van alles zijn bijvoorbeeld: schilderkunst, design, beeldhouwkunst, dans, fotografie, muziek, architectuur, poëzie, mode, film, multimedia etc</p>
<p>Welke materialen gebruik je?</p> 	<p>In de les werken we met een individueel Ckv-weblog. Op dit Ckv-weblog komt jouw ontdekkingsreis te staan voorzien van beeld, film en geluid, tekst en toelichting.</p>
<p>Hoe ga je aan het werk?</p> 	<p>Eén van de hoogtepunten van het jaar CKV is de excursie naar Amsterdam, Rotterdam of Den-Haag, waar we musea en/of een voorstelling bezoeken. In de loop van het jaar doe je zelf ook culturele activiteiten. Je leert je eigen smaak op het gebied van kunst en cultuur beter kennen. Misschien kan je dit ook combineren met een ander vak! (Pws, talen etc.)</p>
<p>Hoe word je getoetst?</p> 	<p>Met een Rubric kun je jezelf toetsen. Het eindcijfer voor CKV wordt samen met de eindcijfers voor maatschappijleer en het Profielwerkstuk (PWS) het combinatiecijfer op jouw diploma.</p>

Vak: Kunst beeldend	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	<p>Het vak kunst in klas 4 en 5 gaat door op Kunst uit de onderbouw. Nu is Kunst een keuze- en eindexamenvak. De eisen die we aan praktijkwerkstukken stellen zijn hoger dan in de onderbouw. Niet alleen het eindresultaat is belangrijk, ook het creatieve proces er naar toe. Het ontwikkelen van een creatief werk- en denkvermogen zijn niet alleen een goede voorbereiding op een vervolgopleiding in de beeldende kunst en vormgevingswereld, maar vormt ook een goede basis voor andere vervolgopleidingen. Daar hoort ook de algemene kennis van de ontwikkeling van de kunsten bij. Daarom gaan we met het onderdeel Kunst Algemeen dieper in op de achtergronden van de verschillende kunstdisciplines door de eeuwen heen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in de examenperiode in klas 5 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>In de lessen Kunst Beeldend werken we met materialen zoals professionele kunstenaars. Ruimtelijk met hout, karton, klei, gips, gaas en andere materialen. Vlakke vormgeving met verf, inkt, potlood, krijt enz. Er worden ook opdrachten met de computer gemaakt. Het schetsboek is de basis waarin je verslag doet van onderzoek en resultaten van je werkproces.</p> <p>In de theorielessen Kunst Algemeen kennen we de methode 'De Verbeelding'. Je werkt met een tekst/studieboek en met opdrachten in It's Learning. In de les behandelen we vele voorbeelden uit de kunsten door de eeuwen heen. We hebben een eigen DVD-archief met zo'n 1000 documentaires over dans, muziek, bouwkunst, schilder- en beeldhouwkunst. In elke les werken we met It's Learning als de plek waar de periodeplanner, de bronnen en opdrachten in staan. Naast het boek is It's Learning heel belangrijk. Elke les is er een huiswerkopdracht van ongeveer 25 tot 30 minuten. Als je die opdrachten goed bijhoudt heb je direct een samenvatting die je kunt gebruiken als voorbereiding voor de toetsen.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>De praktijkopdrachten duren meestal een week of 8. De opbouw is zoals in de klassen 1-3; vooronderzoek, verzamelen, kiezen, schetsen, uitvoeren, reflectie op en presentatie van je eindwerkstuk. In de theorie lessen bespreken we de tekst uit het tekstboek en illustreren dat met beeld en geluid. De opdrachten uit het werkboek maak je thuis en op school. We geven Feedback op formulering en inhoud: snap je het en staat het er ook duidelijk.</p>
Hoe word je getoetst?	<p>De praktijkopdrachten worden beoordeeld aan de hand van een schema van eisen dat je van te voren krijgt overhandigd. De theorie toetsen we digitaal en multimediaal. We gebruiken hiervoor het computerprogramma Wintoets. In de eindexamenperiode in mei van klas 5 is er het centraal examen. Je moet daar in je antwoorden laten zien dat je begrijpt hoe kunst en cultuur door de eeuwen heen in elkaar zaten. Dat is goed te doen voor de kunstliefhebber met interesse in geschiedenis van de kunst en cultuur.</p>

Vak: Kunst drama	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	<p>Het vak Kunst Drama in klas 4 en 5 gaat door op Kunst drama uit de onderbouw. Nu is Kunst een eindexamenvak en we gaan het groter aanpakken.</p> <p>De kern van de dramalessen bestaat uit spelen, regisseren en leren kijken. Hoe krijgt een scene of voorstelling nou betekenis? In het vierde jaar ga je dan ook volop aan de slag met je <i>eigen spel, presentatie en regie</i>.</p> <p>In het vijfde jaar maak je samen een kindervoorstelling en een eigen eindwerk.</p> <p>In de theorielessen Kunst Algemeen kennen we de methode 'De Verbeelding'. Je werkt met een tekst/studieboek en met opdrachten in It's Learning. In de les behandelen we vele voorbeelden uit de kunsten door de eeuwen heen. We hebben een eigen DVD – archief met zo'n 1000 documentaires over dans, muziek, bouwkunst, schilder- en beeldhouwkunst. In elke les werken we met It's Learning als de plek waar de periodeplanner, de bronnen en opdrachten in staan. Elke les krijg je een huiswerkopdracht mee. Als je die opdrachten goed bijhoudt heb je direct een samenvatting die je kunt gebruiken als voorbereiding voor je toetsen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in de examenperiode in klas 5 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen.</p>
Welke materialen gebruik je?	<p>We werken met zowel klassieke en moderne toneelstukken. Je leert om te gaan met het licht en geluid wat op school aanwezig is. Daarnaast gaan we naar het theater. Dit alles verzamel je in een eigen dramadossier.</p> <p>We werken niet met een vaste methode, maar je krijgt materiaal op maat. Je zal regelmatig kopieën ontvangen met bruikbare informatie. Ook Youtube – Ubu.com, Digischool en It's Learning gebruiken we in onze lessen.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>Theoretische theaterkennis krijg je praktisch aangeboden door te kijken en te doen. Het gaat om jouw ontwikkeling. We bezoeken uiteraard ook een voorstelling om te kijken hoe professionals het aanpakken.</p> <p>In de lessen kunst algemeen bespreken we de tekst uit het tekstboek en illustreren dat met beeld en geluid. De opdrachten uit het werkboek maak je thuis en op school. We geven Feedback op formulering en inhoud: snap je het en staat het er ook duidelijk.</p>
Hoe wordt je getoetst?	<p>Presentaties worden beoordeeld door de vooraf aangegeven normen. Via het dramadossier laat je zien wat je geleerd hebt en hoe.</p> <p>Kunst algemeen toetsen we digitaal en multimediaal. We gebruiken hiervoor het computerprogramma Wintoets. In de eindexamenperiode in mei van klas 5 is er het centraal examen waarin werken te zien en horen zijn van alle kunstvormen (dans, beeldend, muziek, bouwkunst, videokunst etc.). Je moet daar in je antwoorden laten zien dat je begrijpt hoe kunst en cultuur door de eeuwen heen in elkaar zaten. Dat is goed te doen voor de kunstliefhebber met interesse in geschiedenis van de kunst en cultuur.</p>

Vak: Kunst muziek	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	<p>Bij Kunst Muziek gaan we verder op de in klas 3 ingeslagen weg. Je gaat muziek maken in groepsverband, in kleinere samenstellingen en eventueel solo. We spelen klassikale stukken in allerlei stijlen, maar je hebt ook de vrijheid om eigen stukken te kiezen. Het is een groot voordeel als je zelf al muziek maakt. Het is echter niet de bedoeling dat je alleen maar je 'eigen' instrument speelt (of zingt). Je zult je breed gaan ontwikkelen, dus ook eens een ander instrument oppakken of een andere muziekstijl proberen te spelen. Als je nog nooit iets hebt gespeeld of niet zingt, kan je het vak zeker volgen, maar dan zal je wel tijd moeten investeren in het leren van een instrument (dit kan natuurlijk ook zang zijn). Klassikaal zullen we instrumentaal en vocaal musiceren, oftewel spelen en zingen. Vaak is het een combinatie van de twee. Daarnaast componeren en improviseren we.</p> <p>Theorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muziekleer: Allerlei zaken die je in bladmuziek kan tegenkomen. Bijvoorbeeld: wat is een mineurakkoord? Wat is een bluesschema? - Muziekstijlen: De achtergronden van diverse muzikale stijlen en de kenmerken daarvan. Voorbeelden: wat zijn de kenmerken van rock? Hoe is hiphop ontstaan en hoe herken je het? Waar mogelijk wordt theorie ook in praktijk gebracht. - Solfège: Hierbij train je je muzikale gehoor. Je oefent met (eenvoudige) muziek van blad spelen/zingen, voorgespeelde ritmes noteren en akkoorden herkennen. <p>Leerlingen die Kunst Muziek volgen, volgen ook het vak Kunst Algemeen (kunstgeschiedenis) samen met leerlingen van Drama en Beeldend. Hierbij wordt dieper ingegaan op de achtergronden van de verschillende kunstdisciplines door de eeuwen heen. Het theoretische deel Kunst Algemeen sluiten we in klas 5 af met een Centraal Schriftelijk Eindexamen. Kunst Muziek kent alleen schoolexamens. Kunst Muziek en Kunst Algemeen bepalen beide voor 50% het examencijfer Kunst. Kunst Muziek volg je in klas 4 en 5 met havo- en vwo-leerlingen samen. Binnen de lessen, opdrachten en toetsen wordt – waar nodig- verschil gemaakt tussen beide niveaus.</p>
Welke materialen gebruik je? 	<p>We gebruiken de methode Intro. De methode bestaat uit twee leer-/werkboeken met liedjes, speelstukken en theorieopdrachten. Op de bijbehorende site vind je alle luisterfragmenten en zang- en speelstukken om mee te oefenen. Er is ook een oefen-app beschikbaar. Je docent zal ook zelf materiaal meenemen. In de les werk je met instrumenten en je stem en soms met de oefen-app. Je kunt uiteraard je eigen instrument mee naar school nemen als dat nodig is.</p>
Hoe ga je aan het werk?	<p>In de les oefen je met musiceren, improviseren en componeren. Dat doe je zelfstandig en in groepjes. Regelmatig klassikaal zingen hoort daar ook bij. We behandelen de theorie in de les en je maakt daar (praktische) opdrachten bij. Thuis maak je (luister)opdrachten en oefen je met musiceren.</p>
Hoe word je getoetst? 	<p>Je zult 4 keer per jaar musiceren voor een cijfer. Je speelt en/of zingt stukken en zelfgekozen stukken voor. Dat kan klassikaal, in groepsverband of individueel. Na 8 weken kan een toets volgen (hier wordt muziektheorie, luistervaardigheid, solfège en kennis van muziekstijlen getoetst) of een stijlanalyse (verslag over een muziekstuk uit een in de les behandelde stijl). In het tweede jaar is er een compositieopdracht: je schrijft een eigen muziekstuk of lied onder begeleiding van je docent. Je sluit het vak af met een examenconcert: een avond op school, toegankelijk voor publiek. Je speelt en/of zingt en laat in verschillende stukken horen en zien wat je kunt en hoe je jezelf hebt ontwikkeld.</p>

Vak: LO	Opleiding: HAVO
Wat ga je doen? 	Tijdens de lessen LO worden er veel verschillende sportonderdelen behandeld. Denk hierbij aan; atletiek, zelfverdediging, turnen en spel. De lessen worden gegeven op school of bij vv de Merino's. Ieder leerjaar is er een verplichte sportdag.
Welke methode en materialen gebruik je?	Er is geen aparte lesmethode of een lesboek. Aan de hand van eisen (eindtermen) die de overheid ons stelt hebben we een interessant en veelzijdig programma samengesteld.
Hoe ga je aan het werk?	Tijdens de lessen LO ga je aan de slag met de verschillende sport onderdelen. De onderdelen variëren per periode.
Hoe word je getoetst?	Het gevolgde onderdeel wordt niet apart getoetst. De docent zal je vooral beoordelen op je aanwezigheid in de lessen. Bij het vak L.O. tellen alle onderdelen, ook de sportdag, als handelingsdeel mee. Alle onderdelen moeten daardoor met een voldoende af worden gesloten.

9. Van profielkeuze naar studiekeuze

In de Tweede Fase bouw je voort op de profielkeuze die je in klas 3 hebt gemaakt. Natuurlijk volg je de vakken in het profiel dat je gekozen hebt. Zo bereid je je voor op het eindexamen. Maar wat ga je doen als je in het bezit bent van het diploma ? Het lijkt nog ver weg, maar ook deze keuze kost tijd. Ook dit proces vergt systematische voorbereiding en oriëntatie.

Je gaat je in de Tweede Fase dan ook voorbereiden op een beroepskeuze en een daarbij passende vervolgstudie. We noemen dit ook wel: loopbaanoriëntatie. Daarbij staan vragen centraal als:

- Welke mogelijkheden heb ik met de door mij gemaakte profielkeuze?
- Wat past bij mij ?

Het toekomstdossier

In de Tweede Fase leggen alle leerlingen een "toekomstdossier" aan. Onze school heeft per jaarlaag voor LOB opdrachten gemaakt en in I'ts Learning gezet. Je bezoekt een aantal voorlichtingsactiviteiten en daarnaast is het de bedoeling dat je minimaal 2 open dagen bezoekt en 1 meeloopdag volgt in de 2e fase. In havo 5 geef je een eindpresentatie van jouw definitieve studiekeuze.

Het is belangrijk dat je jouw ervaringen en overwegingen vastlegt. Zo kun je er met andere leerlingen, je ouders, de mentor en indien nodig de decaan over van gedachten wisselen.

Bijlage 1

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs Geldend van 12-09-2020 t/m heden

Bijlage B. Nadere vooropleidingseisen voor opleidingen van het hoger beroepsonderwijs

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

NT: profiel natuur en techniek
NG: profiel natuur en gezondheid
EM: profiel economie en maatschappij
CM: profiel cultuur en maatschappij
be: bedrijfseconomie
biol: biologie
dutl: Duitse taal en cultuur
fatl: Franse taal en cultuur
econ: economie
m&o: management en organisatie
maw: maatschappijwetenschappen
o&o: onderzoek & ontwerpen
schk: scheikunde
nat: natuurkunde
nl: natuur, leven & technologie
wisA: wiskunde A
wisB: wiskunde B
2^omvt: tweede moderne 'vreemde' taal

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

*: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding

#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Bachelorinstroom met havo-diploma

Economie (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Accountancy	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Bedrijfskunde	*	*	*	*
B Business Innovation	*	*	*	*
B Business IT & Management	*	*	*	*
B Business Studies	*	*	*	*
B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	*	*	*	*
B Commerciële Economie	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Communicatie	*	*	*	wisA of wisB
B Creative Business	*	*	*	*
B European Studies	*	*	*	*
B Facility Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Finance & Control	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Finance, Tax and Advice	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)

B Food and Business	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o of be
B Human Resource Management	*	*	*	*
B Integrale Veiligheidskunde	*	*	*	*
B International Business	*	*	*	econ of m&o of be of wisA of wisB
B Journalistiek	*	*	*	*
B Kunst en Economie	*	*	*	*
B Leisure & Events Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Logistics Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Ondernemerschap & Retail Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
B Oriëntaalse Talen en Communicatie	*	*	*	*
B Tourism Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Trend Research & Concept Creation in Lifestyle	*	*	*	*
B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

³ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Pedagogiek	*	*	*	*
B Pedagogisch Management Kind en Educatie	*	*	*	*
B Sociaal Werk	*	*	*	*
B Social Work	*	*	*	*
B Sportkunde ¹	*	*	*	*
B Theologie	*	*	*	*
B Toegepaste Psychologie	*	*	*	wisA of wisB
B Vaktherapie ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Gezondheidszorg (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Farmakunde	*	*	*	*
B Huidtherapie	*	*	*	*
B Management in de Zorg ¹	*	*	*	*
B Medische Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	*	*	*	wisA of wisB
B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
B Mondzorgkunde	*	*	*	*
B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
B Opleiding tot Oefentherapeut-Mensendieck	*	*	*	*
B Opleiding tot Fysiotherapeut	*	*	*	*

B Opleiding tot Verpleegkundige	*	*	*	*
B Opleiding Podotherapie	*	*	*	*
B Opleiding voor Ergotherapie	*	*	*	*
B Opleiding voor Logopedie	*	*	*	*
B Optometrie	*	*	*	wisA of wisB
B Orthoptie	*	*	*	wisA of wisB
B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
B Tandprothetiek	*	*	*	*
B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk + (wisA of wisB)
B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bos- en Natuurbeheer	*	*	*	wisA of wisB
B Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
B Diermanagement	*	*	biol	#
B Educatie en Kennismanagement Groene Sector ²	*	*	*	*
B Food Innovation	*	*	*	*
B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
B Forensisch Laboratoriumonderzoek	*	*	(wisA of wisB) + schk	(wisA of wisB) + schk
B Geo Media & Design	*	*	*	wisA of wisB
B International Business	*	*	*	econ of m&o of be of wisA of wisB
B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB + econ
B International Food & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Kust en Zee Management	*	*	*	wisA
B Land- en Watermanagement	*	*	schk	#
B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
B Management van de Leefomgeving	*	*	*	wisA of wisB
B Milieukunde	*	*	schk	#
B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
B Tuinbouw & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk	#
B Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	wisA of wisB
B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA+schk	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Onderwijs (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
B Algemene Economie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
B Consumptieve Techniek I en II ²	*	*	*	*
B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Docent Dans ¹	*	*	*	*
B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	*	*	*	*
B Docent Muziek ¹	*	*	*	*
B Docent Theater ¹	*	*	*	*
B Duits ²	dutl	dutl	dutl	dutl
B Economie ²	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Engels ²	*	*	*	*
B Frans ²	fatl	fatl	fatl	fatl
B Fries ²	*	*	*	*
B Geschiedenis ²	*	*	*	*
B Gezondheidszorg en Welzijn ²	*	*	*	*
B Godsdienst ²	*	*	*	*
B International Teacher Education for Primary Schools (ITEps)	*	*	*	*
B International Teacher Education for Secondary Schools	*	*	*	*
B Islamgodsdienst ²	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding	*	*	*	*
B Learning and Development in Organisations	*	*	*	*
B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	#	#
B Nederlands ²	*	*	*	*
B Omgangskunde ²	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT) / Bacheloropleiding tot Tolk NGT ²	*	*	*	*
B Pedagogiek ²	*	*	*	*
B Scheikunde ²	*	*	#	#
B Spaans ²	*	*	*	*
B Techniek ²	*	*	#	#
B Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
B Wiskunde ²	*	wisB	wisB	wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Recht (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B HBO Rechten	*	*	*	*
B Sociaal Juridische Dienstverlening	*	*	*	*

Taal en cultuur (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
B Circus Arts ¹	*	*	*	*
B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
B Dans ¹	*	*	*	*
B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
B Interdisciplinary Arts ¹	*	*	*	*
B Muziek ¹	*	*	*	*
B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
B Popular Culture ¹	*	*	*	*
B Theater ¹	*	*	*	*
B Vertaalacademie	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
B Vormgeving ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Techniek (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Applied Science	*	*	#	#
B Archeologie	*	*	*	*
B Automotive	*	nat of nlt	#	#
B Aviation	*	*	*	#
B Bio-informatica	*	*	*	wisA of B of nat
B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	*	*	#	#
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bouwkunde	*	*	*	#
B Built Environment	*	*	*	#
B Chemie	*	*	#	#
B Chemische Technologie	*	*	#	#
B Civiele Techniek	*	nat of nlt	#	#
B Communication and Multimedia Design	*	*	*	wisA of wisB
B Creative Media and Game Technologies ¹	*	*	*	wisA of wisB
B Elektrotechniek	*	nat of nlt	#	#
B Engineering	*	*	*	#

B Fashion & Textile Technologies	*	*	*	wisA a of wisB
B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
B HBO-ICT	*	*	*	*
B Industrieel Product Ontwerpen	*	nat of nlt	nat	#
B Informatica	*	*	*	*
B Logistics Engineering	*	*	*	#
B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	#	#
B Maritiem Officier ¹	*	wisB en nat	wisB en nat	wisB en nat
B Maritieme Techniek	*	nat of nlt	#	#
B Mechatronica	*	nat of nlt	#	#
B Mens en Techniek	*	*	*	#
B Milieukunde	*	*	schk	#
B Ocean Technology	*	nat of nlt	#	#
B Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
B Technische Bedrijfskunde	*	*	*	WisA of wisB
B Technische Informatica	*	*	wisB	wisB
B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	#	#
B Toegepaste Wiskunde	*	*	wisB	wisB
B Watermanagement	*	*	*	#
B Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt	#	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de wet.

Sectoroverstijgend (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Global Project and Change Management	*	*	*	wisA of wisB

Websites op Internet op het gebied van loopbaanoriëntatie en – begeleiding (LOB)

<http://www.studiekeuze123.nl>

Studiekeuze123.nl is een website met informatie over studies, open dagen etc. Je kunt er ook opleidingen (hbo en universitaire) met elkaar vergelijken. Je bepaalt hierbij zelf jouw criteria en de opleidingen die je wilt vergelijken. In drie stappen maak je zo een persoonlijke rangorde van jouw opleidingen.

<http://www.startstuderen.nl>

Ga je studeren in het mbo, hbo of aan de universiteit? Dan biedt Startstuderen een handig overzicht van websites en het laatste nieuws over bijvoorbeeld de veranderingen in de studiefinanciering en de toelatingseisen. En maak vooral gebruik van Mijn Studieplan, zodat je zeker weet dat je alles hebt geregeld voor je opleiding.

<http://www.icares.com/home>

De test begint met het invullen van naam- en adresgegevens waarna je een code per e-mail ontvangt. Met deze code kun je de test op de website maken. In de test wordt gevraagd naar activiteiten die je graag doet en waar je goed in bent. Aan het einde van de test dien je nog wat aanvullende gegevens in te voeren (niveau opleiding en taal) als je dan drukt op toon resultaat, verschijnen de bij jou passende opleidingen.

<http://www.tkmst.nl>

Dit is een website met informatie op het gebied van opleidingen en beroepen. Met het studiekeuzeprogramma (beginscherm) kun je snel zoeken naar opleidingen op diverse niveaus. Bij de door jou gekozen opleiding vind je een beschrijving van de opleiding, de mogelijke beroepen die je ermee kunt uitoefenen, de opleidingsinstituten die de opleiding aanbieden en eventueel verwante opleidingen. Ook is het mogelijk om direct een brochure aan te vragen van de betreffende opleiding.

<http://www.carrieretijger.nl/beroep>

Op deze website staat informatie over allerlei beroepen en opleidingen. Wat houdt een bepaalde functie of opleiding eigenlijk in? Waar moet je goed in zijn? Hoe kom je erachter of een opleiding of beroep bij je past?

<http://www.youchooz.nl>

Landelijke voorlichtingssite over beroepen en opleidingen in de zorg en welzijn van mbo- tot universitair niveau.